

Angleška armada ima novega poveljnika; Weygand odstavil petnajst generalov

Nemci zasedli Calais in napovedali invazijo Anglije. Zavezniška armada čez milijon moč v severni Franciji in južni Belgiji se skuša izmotati iz pasti. Francoski vojaški inženirji razbili zatvornice ob Renu. Roosevelt apeliral za narodno enotnost in izjavil, da Amerika ni več varna pred napadom

LONDON, 27. maja. — Velika por. Oswald Mosley, vodja te zveze, je bil že prej aretiran. Stotnik Franz von Rintelen, načelnik vohunske službe v Washingtonu v času svetovne vojne, je bil interniran. On je poignil v Anglijo iz Nemčije pred več leti. Rintelen je potoval po deželi in predaval o špionazi ter svojih aktivnosti v času svetovne vojne.

Letalski minister je naznanil, da je Nemčija izgubila čez 1500 bojnih letal ob Hitlerjevi invaziji Holandske in Belgije. Čez sto letal je bilo uničenih v zadnjih dneh v spopadih med Angliji in Nemci v zraku nad francosko fronto.

Pariz, 27. maja. — Francoska armada je prodrla deset milj daleč v svoji kampanji, katere cilj je zožitev 30 milj širokega koridorja severno od reke Somme, preko katerega se nemške motorne kolone pomečejo proti Rokavskemu zalivu. Vrhovno poveljstvo poroča o ogromnem naporu, ki ga francoska vojska izvede v smeri zaliva.

Francoske čete še vedno drže svoje pozicije ob reki Sommi in na južni strani Sedana. Nemški naskoki na te pozicije so bili odbiti.

Bazel, Švica, 25. maja. Francoski vojaški inženirji so razbili več zatvornic ob Renu in poplivali ozemlje v obsegu več sto kvadratnih milj na francoski strani te reke. Rečni kanal se razteza od Strassbourga do Bazela in zatvornice ob njem tvorijo važen del Maginotove trdnjave črte.

Vzrok, zakaj so inženirji razbili zatvornice, ni bil pojasnjen. Nekateri opazovalci menijo, da je bilo to storjeno, ker hočejo Francozi ojačiti svojo obrambo črto v tem sektorju.

WASHINGTON, D. C., 27. maja. — Predsednik Roosevelt je si v svojem govoru po radiu izjavil, da Amerika ni več varna pred napadom z druge strani Atlantika, zato pa je apeliral za narodno enotnost in ojačanje narodne obrambe na najvišjo možno stopnjo. V svojem govoru je orisal korake glede ojačanja narodne obrambe. V to priro je kongres že dovolil čez milijardo dolarjev, toda on bo obhval nadaljnje aropriacije za ojačanje oborožene sile, če bo potrebno.

Berlin, 25. maja. — Militarni avtoritete so naznanile, da se je jekleni obroč okrog francoske, angleške in belgijske oborožene sile v severni Franciji zožuje in da se ta sila ne bo mogla izmotati iz pasti. Nemške armade so dospole v bližino francoskega luka ob Rokavskem zalivu in karakale v predmestja Calaisa in Boulogna, kjer se odpirajo vrata v Anglijo. Razdalja med Calaisom in angleškim obrežjem je samo 22 milj, Boulogne pa je oddaljen od Anglije 26 milj.

Srdite bitke so v teku v Ghentu. Nemške motorne kolone so prodrle 30 milj daleč od reke Somme do Calaisa. Druge čete se pomečejo proti zalivu od reke Scheldt. Hitler je vrgel ogromno oboroženo silo na francosko fronto, ki zdaj ogroža angleško obrežje.

London, 25. maja. — Kralj Jurij je sinoči povedal svojim podanikom, da od izida sedanje borbe zavisi obstoj ali smrt Velike Britanije. "To ni več borba za osvajanje teritorijev, temveč borba za imperij in vse, kar ta predstavlja," je rekel kralj. "Zdaj je prišel moment, ko je treba napeti vse sile. Korakajmo naprej z odločnostjo in pogumom. Vsek naj izvrši svojo nalogo in zmaga bomo."

Kampanja proti peti koloni in Italijancem se nadaljuje. Policija je aretirala več prominentnih članov Britanske zveze, fašistične organizacije, in jih odvedla v zat.

Kanada zatira fašistično gibanje

Formiranje domobranskih grup

Montreal, Kanada, 25. maja. — Policija je navalila na glavni urad stranke narodne enotnosti in stanovanja onih, ki so osumljeni kot voditelji kanadskih fašističnih organizacij. Več oseb je bilo aretiranih in policija je zasegla tiskovine s protivojno propagando ter imenik članov "Železne garde", organizacije kanadskih fašistov.

Tu prevladuje bojazen, da sedanja agitacija za iztrebitev elementov pete kolone, ki se je razširila na vso deželo, lahko rezultira v formiranju šeste kolone, ki lahko vzame zakon v svoje roke in dobi kontrolo. Vsekanadska zveza, ki podpira avtoritete pri zatiranju subverzivnih aktivnosti, je posvarila vlado pred histerijo. Real Rousseau, predsednik te organizacije, se je izrekel proti formiranju "vigilantskih" grup, da bi te iskale špione in nelegalne osebe. Nekaj takih grup je aktivnih v raznih krajih in pred temi niso varni nedolžni ljudje.

Veliko število organizacij je pozvalo vlado, naj vodi odločno kampanjo proti peti koloni. Trgovska zbornica v Montrealu je opozorila premijera Kinga, da vlada ne troši dovolj denarja v kampanji proti nelegalnim elementom.

Ottawa, Kanada, 25. maja. — Takojšnje organiziranje vojakov v domobranskih grupah za zaščito militarističnih objektov doma je predlagal obrambni minister J. L. Rogers v parlamentu. On želi, da bivši vojaški dobe posebne uniforme in orožje. Domobranske grupe naj bi tvorili bivši vojaški v starosti 45 do 50 let.

Justični minister je zagotovil ljudstvo, da bo državna policija na konjih ojačena in sodelovala z avtoritetami pri zatiranju aktivnosti pete kolone. Število registriranih tujcev je znašalo, ko je izbruhnila vojna v Evropi, 16,643. Število vključuje okrog tisoč Nemcev, ki so bili internirani.

Lima, Peru, 25. maja. — Potresni sunki so zamajali Limo in druga perujska mesta. Najmanj 300 ljudi je bilo ubitih in čez 2000 ranjenih. Samo v Limi je potres zahteval 70 žrtev in bojazen je, da se nadaljnje žrtve nahajajo pod razvalinami.

Callao, letoviščno mesto ob obrežju, je bilo najbolj prizadeto. Tam je potres zahteval 150 žrtev, čez tisoč pa je bilo ranjenih. Skoro vse hiše so bile porušene. Prebivalci so dobili zavetje v sotorih zunaj mesta.

V Chorillo, drugem letovišču ob obrežju, je potres porušil 90 odstotkov hiš in poslopij. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih, še ni znano. Komunikacijske zveze z drugimi mesti ob obrežju so bile pretrgane. Vlada je oklicala izjemno stanje v vseh po potresu prizadetih krajih. Ceste patrolirajo vojaške čete in mornarji, ki so se v naglici izkrcali z bojnih ladij. Zdravniki in bolničarke so odhiteli v potresno cono.

Občinske volitve na Hrvaškem

Potres ubil 300 ljudi v Peruju

Lima in druga mesta prizadeta

Potresni sunki so zamajali Limo in druga perujska mesta. Najmanj 300 ljudi je bilo ubitih in čez 2000 ranjenih. Samo v Limi je potres zahteval 70 žrtev in bojazen je, da se nadaljnje žrtve nahajajo pod razvalinami.

Občinske volitve na Hrvaškem

Potres ubil 300 ljudi v Peruju

Lima in druga mesta prizadeta

Potresni sunki so zamajali Limo in druga perujska mesta. Najmanj 300 ljudi je bilo ubitih in čez 2000 ranjenih. Samo v Limi je potres zahteval 70 žrtev in bojazen je, da se nadaljnje žrtve nahajajo pod razvalinami.

Občinske volitve na Hrvaškem

Potres ubil 300 ljudi v Peruju

Lima in druga mesta prizadeta

IZLOČITEV KOMUNISTOV IZ UPOSLOTITVE PRI WPA

Kongres dovolil \$1.112,000,000 za gradnjo religijnih projektov

SENAT ODOBRILO OBRAMBNI PROGRAM

Washington, D. C., 25. maja. — Načrt, da federalna vlada potroši \$1.112,000,000 za financiranje gradnje religijnih projektov in pobiranje bede med brezposelnimi v prihodnjem fiskalnem letu, je bil sprejet v nižji kongresni zbornici s 354 proti 21 glasovom. Od te vsote bo šlo za gradnjo religijnih del \$975,650,000. Kongres je bil informiran po upravi WPA, da je okrog dva milijona delavcev uposlenih pri religijnih delih.

Odmev vojne v Evropi se je pokazal s sprejetjem dveh amendentov. Prvi prepoveduje uposlitev nedržavljanov pri projektih WPA, drugi pa članov komunističnih in nacijskih organizacij. Bojazen pred aktivnostmi pete kolone, Stalinovih in Hitlerjevih agentov, je narekovala sprejetje drugega amementa, proti kateremu se je borila Rooseveltova administracija.

Poleg omenjene vsote je kongres dovolil \$115,000,000 za gradnjo projektov WPA v podeželskih krajih, \$3,500,000 za rekonstrukcijo administracije na Portoriku, \$1,700,000 za religijna dela med ameriškimi Indijanci in \$500,000 za financiranje sestavljanja poročil o izvajanju religijne programa.

Senat je soglasno sprejel osnutek, da mornarični departement dobi \$1,473,000,000 za gradnjo novih bojnih ladij in ojačanje letalske sile. Vsota bo potrošena za pospešitev konstrukcije šestih bojnih ladij, zgraditev dveh novih bojnih ladij s tonažo 45,000 ton, osmih križark, šestih rušilcev, več podmornic in 3000 bojnih letal.

Alben W. Barkley, vodja demokratske večine v senatu, je ožigosal one, ki očitajo Rooseveltovi demokraciji, da je bila vsota \$7,000,000,000, katero sta dobila vojni in mornarični departement v zadnjih letih, vržena proč.

Mexico City, 25. maja. — Leon Trocki, izgnani ruski boljševik, je bil lahko ranjen, ko je grupa 20 oboroženih mož napadla njegovo stanovanje z bombami. Trocki je potem izjavil, da je bil napad uprizorjen po navodilih diktatorja Stalina.

Naval na Trockijevovo vilo v Mehiki

Stalin odgovoren za napad

Mexico City, 25. maja. — Leon Trocki, izgnani ruski boljševik, je bil lahko ranjen, ko je grupa 20 oboroženih mož napadla njegovo stanovanje z bombami. Trocki je potem izjavil, da je bil napad uprizorjen po navodilih diktatorja Stalina.

Naval na Trockijevovo vilo v Mehiki

Stalin odgovoren za napad

Mexico City, 25. maja. — Leon Trocki, izgnani ruski boljševik, je bil lahko ranjen, ko je grupa 20 oboroženih mož napadla njegovo stanovanje z bombami. Trocki je potem izjavil, da je bil napad uprizorjen po navodilih diktatorja Stalina.

Naval na Trockijevovo vilo v Mehiki

Stalin odgovoren za napad

Mexico City, 25. maja. — Leon Trocki, izgnani ruski boljševik, je bil lahko ranjen, ko je grupa 20 oboroženih mož napadla njegovo stanovanje z bombami. Trocki je potem izjavil, da je bil napad uprizorjen po navodilih diktatorja Stalina.

Naval na Trockijevovo vilo v Mehiki

Stalin odgovoren za napad

Mexico City, 25. maja. — Leon Trocki, izgnani ruski boljševik, je bil lahko ranjen, ko je grupa 20 oboroženih mož napadla njegovo stanovanje z bombami. Trocki je potem izjavil, da je bil napad uprizorjen po navodilih diktatorja Stalina.

Domače vesti

Nov grob v Illinoisu

Coal City, Ill. — Tu je pred dnevi umrla Ana Oven, stara 78 let in rojena v Križu pri Catežu na Dolenjskem.

Iz Pennsylvanije

Steelton, Pa. — Tu je pred kratkim umrla Mary Košir, stara 69 let in doma iz Gradca v Beli Krajini. V Ameriki je bila 42 let in tu zapuša moža, štiri sinove in štiri hčere ter več vnukov in drugih sorodnikov.

Članica v bolnišnici

Blaine, O. — Pavla Glogovšek, članica in večletna zapisničarka društva 333 SNPJ, se je morala podvreči operaciji in nahaja se v Valley Hospitalu v Wheelingu, W. Va., kjer se priporoča za obiske. Člani ji žele hitrega okrevanja.

Smrtina nesreča v Kanadi

Kirkland Lake, Ont. — Dne 3. maja je bil pri delu v jami ubit rudar Elija Kordič, star 35 let. V starem kraju zapuša ženo in tri otroke.

Clevelandske vesti

Cleveland, — Dne 21. t. m. je v bolnišnici umrl Jos. Lavrič, star 70 let in rojen v Ajdovcu pri Žužemberku. V Ameriki je živel 49 let in tu zapuša tri sinove in tri hčere. Zena mu je umrla pred štirimi leti.

Italija bo šla kmalu v vojno?

Fašistični tisk napada Francijo

RIM, 25. maja. — Tu je bilo naznanjeno, da je bil odhod treh italijanskih parnikov odložen, zato pa so pričela krožiti poročila, da so zavezniške sile glede koncesij Italiji, da ne bi stopila v vojno na strani Nemčije, prišle prepozno. Parniki, katerih odhod je bil odložen, bodo morda prevzeli vojaške čete.

Rim, 25. maja. — Znamenja, da bo Italija kmalu stopila v vojno na strani Nemčije, se kopičijo. Mussolini je postavil vojne industrije pod nadzorstvo posebne vladne divizije po konferenci s člani vrhovnega obrambnega štaba.

Fašistični tisk napada Francijo in naglašajo, da Italija ne bo dolgo letnica v Sredozemlju. Poročila o persekuciji Italijanov v francoskem Maroku so se ponovno pojavila v listih.

Okrog 130,000 fašističnih dijakov je poslalo poslanicu Mussoliniju, da so pripravljeni prijeti za orožje in iti v boj proti Angliji in Franciji. Časopisi so pozdravili poslanico kot dokaz, "da se hoče italijansko ljudstvo osvoboditi nadvlade tujcev, ki kontrolirajo vrata Sredozemskega morja. Vprašanje ni več, ali bo Italija šla v vojno, temveč le, kje in kdaj."

Berlin, 25. maja. — Izredne diplomatske aktivnosti med Berlinom in Rimom so v razmahu. Veliko število italijanskih reporterjev je dospelo v Berlin in nacijski krogi naglašajo, da bo Italija kmalu stopila v vojno na strani Nemčije.

Nekateri trdijo, da bodo Italijani napadli Gibraltar, da zlo-mijo angleško silo ob zapadnih vratih Sredozemskega morja. Drugi pravijo, da bo Italija napadla Francijo in istočasno skušala ojačiti kontrolo na Balkanu, ki je zanjo vitalnega pomena.

Angleži potopili švedski parnik

London, 25. maja. — Angleži so potopili švedski parnik Baltica v bližini Stavangerja, norveške luke, s člani nemške posadke vred. Tako se glasi poročilo časopisne agencije Reuter iz Stockholma.

Deseta redna konvencija SSPZ

Konvencija zaključena v soboto popoldne

CLEVELAND, O., 25. maja. — Deseta redna konvencija Slovenske svobodomselne zveze je bila zaključena danes popoldne kmalu po tretji uri.

Cleveland, 23. maja. — Danes (četrtak) je konvencija reševala pravila brez kakršnih večjih ali burnih debat. Večinoma je vse ostalo pri starem. Nekateri so hoteli, da se zniža obrestna mera pri posojilih na certifikate s petih na štiri odstotke. Ostalo je pri starem. Hoteli so tudi, da se zniža obrest od posojil na domove in spet je ostalo pri starem po 5%. — Vsota, ki se sme posoditi na narodne domove, je tudi ostala pri starem.

Razmotrivanje pravil je šlo hitro naprej. Sprejeto je bilo, kar je priporočal odbor za pravila; večina točk je ostala pri starem. Nekaterim delegatom je postalo dolg čas, ker ni bilo več "konfuzije" ali vroče debate, kakršna je bila v tork in sredo, in pritožujejo se, da jim gre na spanec.

Zlasti je vladalo to razpoloženje drugi dan po banketu. Malo je oživelo, ko je prišla bolniška podpora na dnevni red, a ne dosti. Zaključeno je bilo, da se bolniška podpora začne izplačevati t tretjim dnevom bolezni, toda glavni odbor ima moč, da podaljša na pet dni, če uvidi, da s tremi dnevi ni uspeha. Izvršenih je bilo še nekaj drugih manjših izprememb. — Ob koncu popoldanske seje je bilo prečitanih nadaljnjih 13 pozdravnih brsojavk, ki so večinoma pozivale konvencijo na delo k združitvi.

Pripomba: V sredo zvečer na konvenčnem banketu je bilo prijetno. Udeležba je bila velika, večerja izvrstna in govorili so sodnik Lavše, predsednik Kvartič, podpredsednik Lisch, Matt Petrovič v imenu SNPJ, Janko N. Rogelj v imenu JSKJ, Jos. Okoren v imenu SDZ in SND, Daniel Stakič v imenu HBZ, državni senator Boyd in drugi. Omizje je vodil konvenčni predsednik Stokel.

Anton Jankovič, poročevalec.

Senator zahteva razorožitev tujcev.

Preiskava aktivnosti pete kolone predlagana

Washington, D. C., 25. maja. — Senator Styles Bridges, republikanec iz države New Hampshire, je predlagal, da kongres preprope nedržavljanom nožnja orožja in prodajo istega, dočim je senator Robert R. Reynolds, demokrat iz Severne Karoline, pozval kongres, naj dovoli \$50,000 za preiskavo aktivnosti pete kolone, ki ogrožajo narodno obrambo.

Kongresnik J. Thomas, republikanec iz New Jerseyja, je v svojem govoru v nižji zbornici napadel federalnega justičnega tajnika Roberta H. Jacksona. Očitil mu je zanemarjanje dolžnosti, ker ni odredil kampanje proti elementom, ki s svojimi aktivnostmi ogrožajo ameriške ustanove.

Reynolds je dejal, da je v Ameriki na tisoče tujcev, ki so prišli v deželo nelegalno. Med temi je mnogo agentov in špiinov v službi evropskih diktatorjev.

Australija zatrla komunistične liste

Canberra, Avstraliija, 25. maja. — Vlada je sinoči naznanila zatrtje devetih komunističnih listov. Vzrok akcije ni omenjen.

AMERIKA POSPEŠI GRADNJO BOJNIH LETAL

Restrikcije glede uposlitve delavcev

DRUŽBE NE MARAJO NEDRŽAVLJANOV

Washington, D. C., 25. maja. — Tu je bilo naznanjeno, da bo vlada prevzela letalske patente in risbe, da pospeši gradnjo bojnih letal v interesu narodne obrambe. Vsa letalska industrija bo reorganizirana v svrhu produkcije letal standardiziranega tipa.

Federalni zakladnik Henry Morgenthau je naznanil, da vlada kupuje letalske patente od posameznikov in jih izroča graditeljem letal. "Letalska industrija sodeluje z vlado stoodstotno," je dejal Morgenthau. "Vlada že ima oblast glede zasega patentov, toda vprašanje odškodnine morajo rešiti sodišča."

Morgenthau je dalje rekel, da bodo vse obstoječe znanstvene letalske ustanove sodelovale z vlado pri izvajanju programa. Vlada bo kmalu zgradila laboratorije, v katerih se bodo vršile raziskave in eksperimenti novih letalskih motorjev.

Delegacija treh demokratskih kongresnikov iz Chicago se je oglasila v uradu Louisa Johnsona, pomočnega vojnega tajnika, in apelirala nanj, naj vlada sgradi letalske laboratorije v Chicagu. Delegacija so tvorili Harry P. Beam, Edward A. Kelly in Raymond J. McKeough. Beam je dejal, da je Johnson odobral idejo in izjavil, da je sam sprožil aliho sugestijo l. 1938. Chicago je pripraven kraj za postavitev laboratorijev. Druga članka delegacija bo prišla v Washington z namenom, da pridobi vladne avtoritete za načrt, da Chicago postane središče industrije bojnih letal.

New York, 25. maja. — Mnoga industrijska podjetja, ki pričakujejo vladnih naročil, so že naznanila restrikcije glede uposlitve delavcev. Informirani krogi pravijo, da bodo letalske, ladjegradniške in druge družbe uposilile samo državljane. Wright Aeronautical Corp. je že naznanila, da bodo v njenih tovarnah delali samo državljani. Slučno izjavo je podala uprava Federal Shipbuilding & Drydock Co., Kearney, N. J., ki je podružnica United States Steel Corp. Predstavniki korporacije General Motors je dejal, da je ta korporacija že preteklo leto naznanila, da bo sprejemala na delo samo državljane. Nedržavljanji, ki delajo v njenih tovarnah, so bili pozvani, naj se požurijo, da dobe državljanstvo.

Rusija premešča svoje čete

Vojaki zasedli pozicije ob nemški meji

Oraseni, Rumunija, 25. maja. — Rusija je premestila večji del svoje armade iz zasedenih poljskih krajev nasproti Rumunije na mejo ob Nemčiji, se glase poročila iz zanesljivih virov. Vojaki, ki so zasedli pozicije ob nemški meji, so izkušeni veterani. Skoro vsi so se udeležili vojnih operacij na finskih in poljskih frontah.

Vzrok premeščevanja ruskega vojaštva ni bil pojasnjen. Nekateri trdijo, da Stalin in Hitler ne zaupata drug drugemu, čeprav sta sovjetska Rusija in nacijska Nemčija sklenili nenapadalni in prijateljski pakt.

138

tem, kar spet danes počenja, je že začela demonstrirati. Nič ni čudnega, da se komunistična peta kolona sladko smehlja... Saj imata kolona v hurbonskih požeruhih svoje najboljše zaveznike!

Harry Bridges, direktor unij CIO v Californiji, govori na delavskem shodu v Huntington Parku, Cal.

Novice z starega kraja

KE OBTOŽBE PROTI STOJADINOVIČU

Novorajska revija "Vidici" po-
daljša beležko internaci-
onalne Stojadinovića, ter
do slednjih zaključkov:
Nam znano, kake dokaze
naše policijske oblasti
namerah dr. Mila-
Stojadinovića in njegovih
Stojadinovića. Verzije in glasovi,
širijo v tej zvezi, niso me-
Vprašanje dokumenta-
nega dokaza krivde je važno
vse odgovore osebe odgovor-
S splošnega stališča pa
vprašanje celokup-
političnega duha, smernice
in ambicij, ki so uteleš-
e dr. Milana Stojadino-
Prav tako važne so zami-
namere, ki jih je dr. Sto-
novno razlagal včas-
javno, pozneje pa v krogu
intimnih sodelavcev, pa
torej. Te njegove zamisli
so bile povsem tuje in
vsem idejam, za kate-
se borili naši dedje, očetje,
mi sami: idejam svobo-
edinstva, enakosti, člove-
dostojanstva, slovanstva,
demokracije, svo-
jnosti in iskrene social-

Trupli sta bili prepeljani v
mrtvašnico župnega pokopališča
v Sevnico, kjer so ju po pregle-
du pokopali.

Iz Slovenije

Žrtve nesreče na Dolenjskem

Novo mesto, 29. aprila. — Na
deželi je običaj, da spomladaj spu-
ščajo na prosto pašo poleg živi-
ne tudi prašiče, ki imajo radi
svežo rast. Tako je bilo tudi pri
St. Petru, kjer so se na prostem
pasili prašiči posestnika Rataja.
Prašiči so jo pa kmalu ubrali na
farno pokopališče pri St. Petru,
kjer so rili po zemlji in žrli tra-
vo. Ko so Ratajevi to opazili, so
poslali za prašiči 7 letnega sinč-
ka Ivana, da jih prežene s poko-
pališča. Deček je odšel na pokop-
ališče in začel preganjati prašiče.
Ti so jo pred dečkom ubrali
proti izhodu, a da ga ne bi po-
drl, je deček skočil za bližnji
marmornati spomenik in se ga
oklenil z obema rokama. Prav to
je bilo v njegovo nesrečo. Masiv-
na plošča je bila le slabo pritr-
jena na kamenitem podstavku,
trenutno se je nagnila in pre-
vrnila ter pokopala dečka pod
seboj. Več sto kilogramov težka
plošča je malega Ivana z vso
silo pritiskala k tlom. Nesrečnež
je imel še toliko moči, da je kri-
knil na pomoč in s tem opozoril
na nevarnost, v kateri se naha-
ja. Prihitieli so ljudje in najprej
dvignili spomenik, izpod katere-
ga so nato pobrali dečka. Dobil
je smrtonosne notranje po-
škodbe in prepeljati so ga morali
v bolnišnico usmiljenih brat-
tov, kjer zdaj niha med življen-
jem in smrtjo.

V kamnolomu pri Uršnih selih
drobe že dalje časa kamen. Pri
tem težkem opravilu je bil za-
poslen tudi 43 letni Franc Erpe,
doma iz Uršnih sel. Moč je z ne-
kim tovaršem vrtal skalo na
strmem obrambu kamnoloma, ne-

sreča pa je hotela, da je spo-
drsil in strmoglavil z železnim
svetrom vred v več metrov glo-
boko brezno. Utrlo mu je prani
koš in zlomil si je desnico, hudo
je pa poškodovan tudi na glavi.
Prepeljali so ga v bolnišnico.

Na pristavi blizu Pregrade je
pasel na tuji posesti konja 33-
letni posestnikov sin Janez Mr-
vič. Lastnik zemljišča, 17 letni
Anton Jenič, ki je opazil konja,
je Mrviča opozoril, da ne pusti
pasti konja na njegovi zemlji.
Mrvič pa si ni dal kratiti avobo-
de. Šel je domov, pograbil sek-
ro in se vrnil. Tako oborožen se
je spustil mlademu Jeniču, ki je
nič hudega sluteč opazoval mlado
brst in rast, za hrbet in ga s
sekiro udaril po glavi, da mu je
počila lobanja. Jenič je bil smr-
tionevarno poškodovan in so ga
moral tako prepeljati v bolniš-
nico. Mrvič se bo moral za svoje
nepremišljeno dejanje pokoriti.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Tisti dan je ostal voz, nalo-
žen z drvmi, pod kozolecem. Kme-
tič se odloči, da bo poskusil svo-
jo srečo drugo jutro, da v No-
vem mestu dobi nekaj denarja.
Ker smo ga pobalini radi dražili
vsled njegove omejenosti, smo
si tudi naslednji večer privoščili
šalo. Iz štanke ali o smo mu iz-
drli klin in v luknjo vtaknili
trsko.

Drugo jutro kmetič zopet na
vse zgodaj zapreže svoja volič-
ka in pože. Volička sta pričela
korakati za njim, toda voz je
ostal na mestu. Kot že rečeno, je
mož imel navado, da se ni ni-
kdar ozrl nazaj in tako je tudi
zdaj korakal pred voliči. Šele
ko je prišel v drugo vas, se je
ozrl in videl, kaj je. Potem smo
ga pri miru pustili.

Imel je sina Franceta, ki mu
je bilo že kakih 35 let. In kakor
oče, je bil tudi sin nekoliko pri-
krajan na pameti. Ker je bil
mloček že star, je želel, da bi se
sin oženil, da bi mu domačijo
oddal. Tako ga začne nagovar-
jati, naj se oženi. "Kako pa naj
se oženim, ker nimam nobene
izbrane," mu odgovori. Oče ga le
sili in nagovarja, da je treba
mlade k hiši, ker mati je že sta-
ra. Pa vpraša sin očeta, kako se
je on oženil. Odgovori mu, naj
vpraša fante na vasi in bo že
izvedel.

In tako nekoč meni pravi, da
bi me rad nekaj vprašal. Vpra-
šam, kaj ima na srcu. "Oženil bi
se rad, pa ne vem kako," mi od-
vrne. Dal sem mu nasvet, toda
sem mu svetoval le taka dekleta,
pri katerih sem vedel, da ne bo
nič opravil. Tako se neko nedel-
jo zmisli in takoj po-maši usta-
vi v farovžu. Ko pride župnik v
sobo, ga vpraša, kaj želi. Pove
mu, da bi se rad oženil. Prišel je
k njemu, ker ima tri pri hiši:
dve dekli in kuharico in naj nje-
mu eno da. No, pa si izberi eno,
je odvrnil župnik. France pravi,
da se mu kuharica najbolj do-
pade in naj jo njemu da. Fajmo-
šter odgovori, da kuharice mu
ne da, ker jo sam rabi, ker zna
dobro kuhati, njemu pa bi tako
dobro ne kuhala. Župnik mu ni
dal kuharice, vendar pa ga je
končno le oženil pri drugi.

Frank Gimpel, 205.

Tujerodne delavke

"Priseljenka na Ellis Islandu,
ki tja ob Kipu svobode gleda v
Ameriko, deželo obljube, je po-
stala junaška figura", pravi bu-
letin federalnega ženskega ura-
da, ki daje pregled o stoletju in-
dustrialnih sprememb v tej de-
želi. "V teku minulega stoletja
je mnogo tisoč delavcev vsako
leto prišlo v Združene države.
Priseljevanje je bilo močno v
časih prosperitete in slabše v ča-
sah depresije in vojne, ali skozi
vse stoletje je delo priseljencev
prispevalo k razvoju našega na-
rodnega življenja."

Leta 1930 je bilo izmed 11 mi-
lijonov delavk v Združenih drža-
vah milijon in četrt tujerodk.
Večinoma so bile osredotočene
v srednje atlantskih državah in
največji odstotek (dve petini)
tujerodnih belokožnih žensk je
bilo v hišnih in osebnih službah.
Za njimi, dobra četrtina, so pri-
hajale one v tovarniških in me-
haniških industrijah. Izmed teh
poslednjih je oblačilna in teks-
tilna industrija imela največje
število, prva 26 odstotkov in dru-
ga 23 odstotkov.

Tipična tujerodna delavka

Interesantno aliko o tem, kar
te ženske delajo in kako so našle
svoje mesto v ameriškem življe-
nju, daje študija, ki jo je sestav-
il federalni ženski urad o tuje-
rodnih delavkah v Philadelphiji
in v dolini Lehigh v Pennsylvani-
ji. Ti dve pokrajini so smatra-
li kot tipični središči, kar se tiče
tujerodcev in njihovih proble-
mov. Philadelphia je velemo-
sto z mnogimi raznimi industri-
jami in dolina Lehigh je pokra-
jina, kjer prevladujejo nekate-
re industrije za ženske, zlasti
tobačne in tekstilne tovarne in
kjer živi mnogo tujerodnih de-
lavcev in delavk.

Manj od desetinke žensk, za-
padenih v tem pregledu, je
spadalo k takozvani "stari imi-
graciji" iz severne in zapadne
Evrope, pretežna večina pa je
prihajala iz dežel na jugu in
vzhodu Nemčije. Poljska je bila
domovina največjega števila, a-
li Avstrija, Ogrska, Italija, Ju-
goslavija, Rusija in Čehoslova-
kija so bile dobro zastopane.

Osupno je bilo, kako hitro so
te ženske dobile delo po prihodu
v Ameriko. Večinoma so bile
mlade, skoraj tri petine manj kot
18 let stare ob svojem prihodu,
pa le deseti del izmed njih je
imelo kako industrialno izkuš-
njo v starem kraju. Pretežna
večina je delala v starem kraju
doma ali na polju. Po prihodu
so veliko število teh pritegnile
tovarne smodk, oblačil in teksti-
lov.

Več kot polovica njih je osta-
la v istem poslu ali stroki čez le-
ta. Pretežni del žensk (74 od-
stotkov) je še ali poprej poroče-
nih. Može istih so bili dosti-
krat neizurjeni delavci.

Asimilacija se je bomo izka-
zala, kajti 37 odstotkov izpraša-
nih žensk je bilo v tej deželi že
vsaj 10 let, pa niso znale govo-
riti angleški. Odstotek nepisme-
nosti je bil visok, kajti le ena
čestina je znala pisati in čitati
v kateremkoli jeziku. Razmerno
malo izmed vprašanih
žensk je bilo ameriških držav-
ljanek, ki so to postale vsled last-
nega prizadevanja. V zadnjih
letih pa je število tujerodk od-
ločno naraslo, ki so bile prizade-

Prizor iz parade voznikov taksijev v New Yorku, ki se je vršila po oklicu stavke.

te po raznih kampanjah proti
nepismenosti. Ker inozemke ne
morejo dobivati starostne pokoj-
nine pod državnimi zakoni in
radi zapostavljanja inozemcev v
mnogih industrijah, je število
tujerodk, ki iščejo ameriško drž-
avljanstvo, postalo veliko več-
je.

Priseljenke v industrialnih središčih

V velikih industrialnih središ-
čih, kot so New York, Chicago,
St. Louis ali San Francisco, je
mnogo več raznoterih del. Po-
log tovarniških in mehaničnih
industrij je mnogo priseljencev
stopilo na polja pisarniških
služb in profesionalnega dela.

Vile temu, da plače žensk o-
stajejo še vedno manjše kot za
moške v pisarniških, trgovinskih
in domačih službah, federalni
ženski urad poudarja nedavni
napredek vsled borbe proti
"sweatshopu" in industrialne-
mu delu doma, kakor tudi blago-
dejni vpliv federalnega zakona o
mezdah in urad v meddržavnih
industrijah in zakonov o mini-
malnih plačah za ženske v raz-
nih državah.

Tojerodne delavke niso našle
bogastva v Novem svetu in se
morajo boriti za svoj obstoj v
težki tekmi za delo, ali postale
so poleg drugih delavcev te de-
žeze ustvariteljice Amerike da-
našnjega in prihodnjih dni.

FLIS.

V deželi brez gospodarja

Tristo vasi med Maginovo in
Siegfriedovo črto

Posebni poročevalci agencije
United Press poročajo, kako je v
maskiranem avtomobilu fran-
coske armade obiskal vse "ozem-
lje brez gospodarja" med Magi-
notovo in Siegfriedovo črto od
Vogezov do Mozele. Peljal se je
celo skozi baje najnevarnejše
mesto vse zapadne fronte v Mo-
zelski dolini, kjer se stikajo
francoska, nemška in luksem-
burška meja. Na nekem križiš-
ču je voznik zgrešil pot in zape-
ljal proti nemškim postojankam.
Neki francoski stražni vojak jih
je z znaki z zastavo še pravoča-
sno ustavil, da so se obrnili na-
zaj domaj, nekoliko sto metrov
od žične ovire, ki označuje nem-
sko-francosko mejo. To navaja
poročevalec kot dokaz, da je o-
zemlje brez gospodarja ob svet-
lem dnevu popolnoma nenevar-
no. Le redkokdaj je videti tam
vojaka in mir je popoln. Ponoči
je svedra drugače. Tedaj mrgo-
li tam patrolj z obeh strani, ki
se pogostoma spopadejo. To je
bila pač tudi skoraj vsa vojna
akecija na zapadni fronti do zad-
njih dni.

Dežela brez gospodarja je
pust, kakšnih 15 km širok pas,
ki ga je civilno prebivalstvo za-
pustilo. V njem stoji kakšnih
300 praznih vasi. Te vasi bi la-
ko zasedli tako Francozi, kakor
Nemci, pa tega ne store, ker se
na obeh straneh boje, da bi to
potem izzvalo sovražni topniški
ogonj, ki mu bilo treba odgovar-
jati spet z govorico topov. Vasi
so zato čiste. Zdi se, kakor da
so jih ljudje šele včeraj zapusti-
li, med tem ko so že pol leta brez
stanovalec. Le če pogledaš
bližje, opaziš, da so mnoga okna
razbita in da so zastori vsi za-
prašeni.

Nemški optični firme se podali

New York, 25. maja. — Bauseh
& Lomb Optical Co. v Roches-
terju, N. Y., in Carl Zeiss Co.,
ki ima svoje delavnice v New
Yorku in Nemčiji, ki sta bili
obtoženi, da imata monopol nad
izdelovanjem preciznih optičnih
instrumentov, sta obljubili, da
bosta prodajali instrumente An-
gliji in Franciji, ki jih slednji
potrebujeta v zvezi z vojnimi
operacijami. Vlade avtoritete
so nato naznanile umaknitev ob-
tožnice. Firme sta se podali pod
pritisikom in izjavili, da bosta
prodajali instrumente na vseh
tržiščih.

Kraljica Viljemina pojasnila beg iz Holandije

London, 25. maja. — Kraljica
Viljemina je izjavila, da je po-
begnila iz Holandije v Anglijo,
"ker ni hotela postati ujetnica
nemške oborožene sile na doma-
cih tleh." Ona hoče še naprej
vladati holandski imperiji, ki ga
tvori 65.000.000 ljudi. "So-
vražnik je storil vse, kar je mo-
gel, da me dobi v svojo pest," je
rekla kraljica v razgovoru z re-
porterji. "Bila bi brez moči, ako
bi se to zgodilo."

Hitler obljubil protek- cijo bivšemu kaiserju

Berlin, 25. maja. — Hitler je
poslal osebno pismo bivšemu
kaiserju Viljemu, ko je nemška
armada zasedla Doorn, kaiser-
jevo bivališče, z zagotovilom, da
ga bo armada ščitila. On lahko
ostane v Doornu, če hoče. Ako
se bo armada umaknila iz Ho-
landije, bo policija skrbela za
njegovo varnost. Viljem je na
pismo odgovoril, da hoče ostati
v Doornu.

Roosevelt zaniha formiranje koalicijs- kega kabineta

Washington, D. C., 25. maja.
— Predsednik Roosevelt je de-
dal, da nima govoric, da na-
merava formirati koalicijski ka-
binet, nobene podlage. On sploh
ne bo povabil republikancev, naj
stopijo v kabinet. Govorice so
se pričele širiti potem, ko je
imel Roosevelt več konferenc z
voditelji republikanske stranke.

Reynaud ustanovil nov vojni urad

Pariz, 25. maja. — Premier
Reynaud je ustanovil nov vojni
urad in imenoval generala Jeana
Lachenauda za direktorja. Dva
tajnika v vojnem departmentu,
ki ga je premier pravkar pre-
vzel, sta bila odstavljena.

HUMOR

Upravičen protest

Ko so Heinricha Georga, še
živečega nemškega gledališkega
igralca angažirali v Frankfurtu,
je nekoč sam sedel v neki
gostilni in pil...

Na lepem je pa nastalo pred
lokalom strahovito razgajanje.
George se niti zmenil ni zato,
gostilničar in drugi gostje so pa
tako prislubili. Eden izmed
gostov je vprašal:

"Kaj je pa že spet?"

"Ah, zunaj divja neki pija-
nee!" je odgovoril gostilničar.

"Kako to?" se je oglasil
George in odločno vstal. "Saj
nisem zunaj, saj sem tukaj!"

Nekoč je George gostoval v
drami "Götz von Berlichingen"
v Monakovem. Takoj nato je mo-
ral pa z letalom odpotovati v
Berlin, kjer je imel nastopiti v
isti drami. Na letališču so v zad-
njem trenutku ugotovili, da je
njegova prtljaga pretežka. Igra-
lec si je znal pomagati. Odpi-
l je svoj težki kovček, vzel iz njega
obleko Götzja, jo oblekel in sto-
pil v letalo. Tako je z modernim
letalom potoval stari, srednjeve-
ški Götz.

Nemogoče

Katehet: "Ali molite pred jed-
jo in po jedi?"

Dijak: "Redkokdaj!"

Katehet: "Zakaj pa tako?"

Dijak: "Ker redkokdaj jem!"

Od leve na desno: senatorja Eibert D. Thomas in Robert M. LaFollette ter poljedelski tajnik Henry A. Wallace.

KNUT
HAMSUN

LEFT

Poslovenil
FRAN ALBRECHT

A ženska ni imela svetiljke. Premisljala je, a se ni mogla domisliti, da bi imela kje kako svetiljko. Če bi hotel čakati do polnoči, bi nemara lahko dobil kuhinjsko luč. Ali bi si pač ne mogel kupiti sveče?

Molčal sem. Saj nisem imel deset vinarjev za svečo in to je vedela. Seveda mi je zopet izpodletelo! Dekla je sedela v sobi in ne v kuhinji; svetiljka torej niti ni gorela tam gor! Pomislil sem to, a nisem črnil besede.

Hipoma se oglasi dekla in mi pravi: "Mislim, da ste pravkar prišli z gradu? Ali ste tam obedovali?" In nato se je na ves glas zasmejala svojemu dovtipu.

Sedel sem, izvelkel papirje in hotel poskusiti, da bi tačas tukaj kaj napisal. Razprostrl sem pole po kolenih in nepremično strmela, da bi se ne dal raztresti od ničesar, a to mi ni pomagalo, nisem mogel z mesta. Obe mali gospodinji hčerki sta prišli v sobo in razgrajali z mačko, čudno, bolno mačko, ki je bila skoro oskubljena; če sta ji pihnila v oči, se je zacedila voda iz njih in ji tekla čez nos. Gospodar in par drugih ljudi je sedelo pri mizi in so kvartali. Edino ženo je bila delavna kot zmerom in je nekaj šivala. Prav dobro je vedela, da sredi tega razgrajanja ne morem pisati, a se ni prav nič več brigala zame; celo nasmešnila se je, ko je služkinja vprašala, da-li sem obedoval v gradu? Vsa hiša je bila zdaj polna sovražstva do mene; bilo je, ko da je trebalo samo še to sramoto, da sem moral prepuštili svojo sobo drugemu in že so se vedli z mano kakor s popolnoma tujim človekom. Celo tale služkinja, majhna, rjavooka, cestna delica s kodri na čelu in popolnoma upalimi prsi, se je zvečer, ko so mi dali kruha z maslom, norčevala iz mene. Neprestano je vpraševala, kje prav za prav navadno obedujem, ko me vendar še nikoli ni videla iti v "Grand hotel". Bilo je jasno, da ji je bil moj siromašni položaj dobro znan in je čutila neko posebno veselje, da mi je to pokazala.

To vse mi je prišlo na misel mahoma; nič več nisem bil zmožen najti ne ene replike za svojo dramo. Vedno znova sem poskušal zamisliti; tako čudno mi je šumelo v glavi, slednjič pa sem se vdal. Vtaknil sem papirje v žep. Dekla sedi pred mano in jaz gledam nanjo, ogledujem njen ozki hrbet in nizke rame, ki niti še dobro doraste niso. Kaj je bilo treba tej zasramovati me? Če tudi bi bil prišel z gradu, kaj potem? Ali bi to moglo škodovati nji? Že večkrat me je v teh poslednjih dneh predzno zasmehovala, če se mi je po nesreči izpodrsnilo na stopnicah, ali pa če sem se zataknil na kak žebelj, da se mi je raztrgala suknja. Še večeraj je pobrala s tal raztrgani koncept moje drame, ki sem ga unčil v pred-sobi, ukrala te raztrgane koščke in jih v navzočnosti vseh v sobi glasno čitala, da bi se norčevala iz mene. Jaz je nisem užalil nikoli in se tudi nisem mogel spomniti, da bi jo kdaj prosil kake usluge. Nasprotno, zvečer sem si sam napravil posteljo na tleh, da bi ne imela sitnosti s tem. Zasmehovala me je tudi, ker so mi izpadli lasje. Zjutraj so v skledi za umivanje ležali lasje, tudi iz tega se je norčevala. Čevlji so mi bili razdrapani, zlasti eden, ki ga je povozil voz s krumom, tudi zastran tega je zbijala šale. "Bog varuj vas in vaše škrepce!" je govorila, "glejte — kakor kurnik, tako veliki so!" In imela je prav, moji čevlji so bili izhojeni, ampak v tem hipu si nisem mogel nabaviti drugih.

Razmišljajoč vse to in čudeč se očividni hudobnosti te dekle, sem opazil, da sta pričela otroka dražiti starega moža zadaj ob postelji; poskakovala sta okrog njega in sta bila vsa prevzeta od tega opravila. Vsaka je imela slamico in ga drezala z njo v uho. Nekaj hipov sem ju opazoval, ne da bi se vmešal. Starec ni niti s prstom genil v svojo obrambo; le vsakokrat, kadar sta ga podrezala, se je z razljučenim pogledom ozrl v svoja mučitelja in stresel z glavo, da bi se oprostil, ko so ga slamice že ščegetale v ušesih.

Pogled na to me je razburjal čimdalje bolj, nisem mogel odvrniti pogleda. Oče je pogledal od svojih kart in se zasmejal malima dvema; tudi soigralce je opozoril na to, kaj se vrši. Čemu se starec ni zganil? Čemu ni z roko pahnil v stran otroka? Napravil sem korak proti postelji.

"Kar pustite! Kar pustite! Saj je hrom," je zaklical gospodar.

In iz strahu, da mi ne bi še ponoči pokazali vrat, čisto enostavno iz bojazni, da ne bi vzbudil nevolje moža, sem šel molče nazaj na svoje staro mesto in obstal tam mirno. Čemu bi zaigral svoje prenočišče in kruh z maslom s tem, da vtikam svoj nos v njih rodbinske zadeve? Le nobenih neumnosti zavoljo takšnega napol mrtvega starca! Pri tem mi je bilo tako udobno trdo — kot da sem iz kremenja!

Tisti dve krklji nista prenehali s svojimi mučitvami. Drazilo ju je, da stari ni hotel držati glave pri miru in zbadati sta ga tudi v oči in v nos. Strmel je nanju poln gneva, a ni zinil ničesar in ni mogel premakniti rok. Hipoma se je z gornjim životo malce sklonil in pljunil eni izmed deklin v obraz; nato se je še enkrat dvignil in pljunil tudi proti drugi, a je ni zadel. Videl sem, kako je vrzel gospodar karte na mizo in planil k postelji. Ves rdeč od srda je zakrčal:

"Kaj! Ljudem pljuješ v oči, ti stara svinja!" "Ampak, za boga, saj ga nista pustili pri miru!" sem vzkliknil ves iz sebe. A začutil sem grozen strah, da me ne bi vrgli na cesto in zato tudi nikakor nisem zavpil posebno glasno; vendar pa sem po vsem životu trepetal od razburjenja.

Gospodar se je okrenil k meni.

"Ne, čujte tegale tu! Kaj hudiča, pa vas briga to? Vi kar držite jezik za zobmi in napravite, kar vam svetujem; to je najboljša za vas."

Zdajci pa je tudi žena povzdignila svoj glas in njeno kričanje je odmevalo po celi hiši.

"Bog me varuj, saj sta menda oba znorela in obsedena!" je zatulila. "Če hočeta ostati tu notri, ostanita pri miru, to vama pravim! Ni dovolj, da daje človek potepuhom hrano in stanovanje — ne, še cirkus in pekel in sodnji dan bi moral imeti v sobi! Ampak to si jaz prepovedujem! St! Jezik za zobmi, krklji, in nos si obrišita, drugače vama sama to preskrbim. Takšnih ljudi še svoj živ dan nisem videla. Ti cepne s ceste in nima niti toliko v žepu, da bi si kupil mazila za uši, a bi rad ponoči, ko je čas za počitek, uganjal spektakel in halo pri tujih ljudeh. Tega nikakor ne trpim, slišite? In lahko se valj spravite odtod! Menda bom v svojem stanovanju vendar lahko zahtevala mir!"

Ničesar nisem rekel, še ust nisem odprl, samo sedel sem za vrata in poslušal ta krič in vik. Vsi so kričali, celo otroci in dekla, ki je hotela pojasniti, kako je ves ta preprič nastal. Samo da ostanem lepo pri miru, gotovo bo kmalu pri kraju ta burja; gotovo da ne pride do najskrajnejšega, samo če ne črhnem besede.

(Dalje prihodnjič)

Socialno zavarovanje za delavce

Socialno-varnostni zakon (Social Security Act) je postava, ki jo je kongres sprejel. Ustanavlja dve vrsti socialnega zavarovanja — zavarovanja proti brezposelnosti in starostno oziroma posmrtninsko zavarovanje za delavce in njihove družine. Nadalje oskrbuje za javno pomoč potrebnim starcem, potrebnim slepcem in odvianim otrokom.

Socialno-varnostni zakon je bil sprejet l. 1935 in spremljen l. 1939. Sledeči je eden izmed vrste člankov, ki razložijo našim čitateljem njihove pravice, koristi in dolžnosti pod starostnimi in posmrtninskimi določbami tega zakona.

Članek 6. — AKO STE MLADI

Ako ste mlad delavec in upošlen pri delu, ki spada pod določbe socialnozaščitnega zakona o starostnem in posmrtninskem zavarovanju, so vaše pravice do zavarovalnine dvojne: važnosti za vas, ker imajo velik pomen za vašo družino. Mezd, ki jih zaslužite, dokler ste mladi, so

v vašem socialnozaščitnem računu in pridejo v poštev, ko boste v starosti upravičeni do mesečnih zavarovalnih plačil. Med tem pa, ako umrete, vaš socialnozaščitni račun pomeni zaščito za vašo ženo in otroke, ako ste poročeni, oziroma za vaše otroke, ako ste delavka in vdova. Ako niste poročeni in podpirate starše, je vaše zavarovanje zaščita zanje.

Zavarovalna plačila se hitreje nabirajo v mladih letih in se tudi hitreje nabirajo za delavce, ki imajo male mezde. Ako zaslužite povprečno \$50 na mesec skozi dobo 30 let v službi ali službah, ki so po tem zakonu zavarovane, vaša zavarovalna plačila po starosti 65 let bodo znašala \$26 na mesec, kar je več kot pol vaše povprečne plače tekom let, ko ste delali. Vaša žena, ako je 65 let stara oziroma ko postane 65 let stara, bo dobivala \$13 in skupaj bosta dobivala \$39 na mesec tako dolgo, dokler živita. Ako pa bi vi prej umrli, bi ona dobivala vdovino zavarovalno plačilo v znesku \$19.50 na mesec. Ako ne bi bili poročeni in bi umrli zapuščajoč le starše, ki bi bili od vas odvisni, bi vsak roditelj dobival po \$13 na mesec, ako je čez 65 let star, ako pa ne bi bili še 65 leti

stari, bi začeli dobivati to mesečno plačilo, ko doseže to starost. Recimo, pa da bi vi umrli le tri leta potem, ko ste delali na delu, ki je zavarovano po tem zakonu. Pa recimo tudi, da bi zapustili vdovo in dva otročiča. Ako ste zaslužili povprečno \$50 na mesec v treh letih, bi si bili pridobili pravico do zavarovalnih plačil od \$20.60 na mesec. Radi tega bi vaša vdova dobivala \$15.45 na mesec oziroma tri četrtine vašega lastnega zavarovalnega plačila in vsak otrok bi dobival polovico oziroma \$10.30 na mesec. To bi pomenilo, da bi vsa družina dobivala skupaj \$36.05 na mesec. Vsak otrok bi dobival plačila do starosti 16 let oziroma od starosti 18 let, ako še šolo pohađa oziroma dokler se ne poroči. Vdova bi dobivala svoja plačila tako dolgo, dokler jihi otroci dobivajo. Kasneje, ako se vdova ne poroči, bi zopet dobivala svoja plačila, ko postane 65 let stara.

Ako je povprečni zaslužek višji, so tem višja plačila. Ako ste zaslužili povprečno \$100 na mesec, bi vaše zavarovalno plačilo po treh letih zavarovanega dela znašalo \$25.75 na mesec. Vaša vdova bi torej dobivala \$19.31 in vsak otrok po \$12.88, skupaj torej \$45.07 na mesec za vso

družino, dokler sta oba otroka pod starostjo 18 let.

Da je vaša družina upravičena do teh zavarovalnih plačil, morate vi seveda imeti potrebna "četrtletna pokritja". To pomeni, kakor smo prej razložili, da ste morali zaslužiti za delo, ki je po zakonu zavarovano, vsaj \$50-za četrtletje v polovici kole-darskih četrtletij od l. 1936 naprej oziroma od časa, ko ste bili 65 let stari, karkoli kasneje pride (do skupaj 40 četrtletij). Ako bi pa zapustil vdovo in mlade otroke, bi zadostovalo šest četrtletij pokritja, ako so ta četrtletja zaslužila v dobi 12 četrtletij tik pred smrtjo.

Članek 7.—AKO STE MEZDNA DELAVKA

Delavka, ki odgovarja pogojem za mesečno starostno zavarovalnino, ima iste koristi kakor delavci moškega spola in dobiva svoja mesečna starostna zavarovalna plačila, ko je 65 ali več let stara. Vendarle v slučaju njene smrti, ako je poročena, ni mesečnih plačil za njenega moža odvianih od pokojninskih plačil, ki jih je ona zaslužila. On dobi le enkratno odplačilo, ki znaša šestkrat toliko, kolikor znašajo njena mesečna plačila. Ako je žena ali vdova in ob smrti zapusti otroke, ki so bili odviani od njenega vzdrževanja, dobi vsak otrok mesečna plačila, ki znašajo polovico zneska njenih plačil.

Zavarovalna plačila, ki jih je neporočena ženska zaslužila, gredo njenim staršem, ako jih je vzdrževala za časa svoje smrti. Plačila se začnejo, ko so starši 65 let stari, in vsak izmed roditeljev bo dobival polovico zneska zavarovalnine, ki jo je hči zaslužila do časa svoje smrti. Na primer, ako je zaslužila zavarovalna plačila v znesku \$20 na mesec, bo roditelj ob starosti 65 let dobival po \$10 na mesec.

Ako poročena ženska in njen mož delata oba v službah, ki so po zakonu zavarovane, in ako sta oba zaslužila mesečna plačila, ko sta 65 let stara, bo ona dobivala ali mesečno plačilo, ki ga je sama zaslužila na svoj lastni račun, ali pa mesečno plačilo kot njegova žena, katerokoli je večje. Recimo, da je žena zaslužila mesečno plačilo \$20 z lastnim delom. Recimo pa, da je njen mož upravičen do mesečnega plačila \$30. V takem slučaju bo ona dobivala svoje lastno plačilo \$20, kajti ženino plačilo, ki je polovica moževega, bi v takem slučaju znašalo le \$15. Ako bi pa bila upravičena do mesečnih \$10, njen mož pa do \$30, potem bi dobivala \$15, namreč polovico moževega plačila, kajti isto je večje od njenega plačila.

Delavka, ki je ob starosti 65 let vdova zavarovanega delavca, bo dobivala ali svoje lastno zavarovalno plačilo ali vdovino plačilo, katerokoli je večje. Ako je bilo možovo plačilo \$30 in je ona na svoj lastni račun zaslužila plačilo \$20, bi vdovino plačilo bilo večje, kajti znašalo bi tri četrtine od \$30, kar je \$22.50. Ona bi torej dobivala vdovino plačilo \$22.50 na mesec.

Recimo pa, da je vdova mlada ženska, ki zasluži \$50 na mesec v kakih delavnicah ali pisarni. Postavimo, da mora vzdrževati dva otročiča. Vsak otrok bo dobival polovico zneska očetovega plačila, ali vdova, dokler zasluži več kot \$15 na mesec, ne bo dobivala vdovinega zavarovalnega plačila. V takem slučaju, ako bi možovo zavarovalno plačilo znašalo \$25 na mesec, bi vsak otrok dobival po \$12.50 na mesec, dokler ni star 16 oziroma 18 let, ako še pohađa šolo. Družina bi imela \$25 na mesec dodatno k zaslužku vdove.

Ako bi vdova izgubila ali ostavila svojo službo, oziroma ako bi se njeno delo skrcilo le na del časa in ne bi zaslužila več kot \$15 na mesec, ali pa ako bi šla na delo, ki ga zakon ne pokriva — na primer gospodinjstvo, delo — potem bi dobivala vdovino plačilo, ki bi v tem slučaju znašalo \$18.75 na mesec. S plačili za otroka po \$12.50 na mesec bi ta družina dobivala skupna zavarovalna plačila v znesku \$43.75, dokler starejši otrok ne postane 18 let star. Potem bi dobivali \$31.25, dokler mlajši sin ne postane 18 let star. Nato bi vsa zavarovalna plačila prenehala. Vdova bi pa začela zopet dobivati plačila, ko postane 65 let stara, pod pogojem seveda, da se ni zopet poročila.

Poljedelski delavec in njegova žena na poti iz okraja Crittenden, Ark., v drugo državo za delom. V culi nosita vse svoje imetje.

Mi in naši otroci

(Nadaljnji članek FLIS-a, ki razpravlja o problemih med starši in otroci. Ako imate kaj reči ali vprašati v tem pogledu, pišite na FLIS, Parent, 222 Fourth Avenue, New York City. Kadarkoli mogoče, naj se piše angleški.)

Oče piše o svojih otrocih

Veseli me, da sem dobil mnogo pism od tem, kar razpravljam v teh člankih. Ker so pisani za vas, je prav umestno, da mi naznanite, kaj mislite o teh problemih. Drugače bi bilo težko doznati, da li se ti članki dotikajo stvari, ki se vas tičejo. Skušam odgovoriti na vsa pisma in komentirati o nekaterih izmed njih v teh člankih.

Neki čitatelj mi piše to le:

"Prišel sem v Ameriko pred 30 leti. Moja največja želja je bila tedaj, da dobim zaslužek in povrnem staršem denar, ki so mi ga predujmili za mojo vožnjo v Ameriko. Danes se pa moji sinovi prav malo brigajo, da li dobijo delo ali ne. Kaj pa še, da bi povrnili meni ali moji ženi, kar si so izposodili od naju. Pa niso le moji otroci taki, ravno taki so otroci mojih sosedov, ki so vseh mogočih narodnosti. Tudi, če so jim hlače razcapane, se pol dneva klatijo po cesti, da igrajo žogo. Nam, ko smo prišli v Ameriko, še na misel ni prišlo, da bi se raztrgani pokazali na ulici ali pa brez suknje ali klobuka. Polagali smo važnost na to, da bi bili dostojno oblečeni. Našim mladim je pa vseeno, kako so oblečeni, da li se naučijo kake obrti ali ne, da li se kdaj poročijo, da li bodo kdaj imeli svojo lastno hišico. Saj se niti ne brigajo za hišico, ki jo sem z muko odplačal. Čim starši umrejo, je njih največja briga, da bi hitro prodali hišo, si razdelili denar in ga hitro potrošili. Poleti si kupijo šotor, pa najrajši gredo v prsto naravo ribarit ali loviti živali brez ozira na to, da li je sezona odprta ali ne."

Bržkone je mnogo roditeljev, ki jih muči enak problem in ki trpijo, ko vidijo, da otroci odraščajo brez vsakega čuta odgovornosti, kakor se jim dozdeva. Najprvi korak je morda ta, da skušamo razumeti situacijo malo bolje. Ni dvoma, da obsežna brezposelnost med mladino ima globok učinek na njihovo moralno. Ko so poskušali mnogo tednov dobiti kako delo, obupavajo in se obračajo drugam. Zdi se nam, kot da se brigajo, ali to je le način, da zakrijejo svoj dejan-

OPAZKA.—Starostni in posmrtninski zavarovalni sistem se razteza le na delavce, ki zaslužijo mezde ali plače, in na njihove družine, ki imajo potrebne kvalifikacije pod tem sistemom. Naj se ta ne meša z javno pripomočjo, federalno-državnim sistemom, ki daje pomoč osebam, ki so v potrebi — starcem, slepcem in odvianim otrokom. Za informacije o zavarovalnem sistemu vprašajte pri najbližji podružnici Social Security Boarda. Za informacije o javni pripomoči pa vprašajte pri najbližjem uradu za socialno oskrbo (public welfare).

morda pomaga za ogorčenost li otrokom ne pomaga. Morda bolj važno in koristno je, da zvezemo njihove potrebe. Če hočejo, da jih drugi smatra kot tipične Amerikance, Oni radi bili smatrani kot važna odgovorna človeška bitja. Če hočejo, da jih imajo radi, ki jih oni sami imajo radi, razumemo vse to, potem bomo pripravljeno razgovor se z njimi in iskati načina, rešimo njihove probleme. V njih mestih, zlasti v velenim imamo organizacije, ki nam tegnejo biti koristne s temi blemi. Ako hočete doznati take organizacije v svoji bini, pišite mi in vam takoj organizacijo priporočim, ako je ka tam.—F.L.I.S.

Kratko in jedrnato

Nekoč je prišel k francoski pisatelj Barbey d'Aurevillyju (1808-89) njegov sin. Prosil ga je, naj bi mu sestavil napis na nagrobnik njegove ročenke.

"Samo lepo bi vas prosil, sestavite čim krajše, ker vklesane črke precej drage, se pripomni sosed. Pisatelj je takoj dal polo papirja, ki bila na njej napisana samo kratka in jedrnata beseda: "posled!"

Listen to
PALANDECH'S
YUGOSLAV-AMERICAN
RADIO BROADCAST
Every Saturday, 3 to 4 P.M.
STATION WHI
Classical and Folk Music

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene smerne, unjsko delo preve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta le prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov h ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnine. Kar pa člani še plačajo pri assessment \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Cicezo in Chicago je \$6.00
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.10
4 tednike in..... 1.50	4 tednike in..... 1.50
5 tednikov in..... niž	5 tednikov in..... 1.50
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznati upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsto listu Prosveta. Akq tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsto \$.....

1. Ime.....Čl. družina #.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družina #.....

3).....Čl. družina #.....

4).....Čl. družina #.....

5).....Čl. družina #.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....